

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 12 stycznia 2011 r.

**Pan
Grzegorz Gołdynia
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Tychach**

LKA-4113-01-01/2010/D/10/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Tychach (zwanej dalej PSSE lub stacją), w zakresie realizacji zadań przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenach dotkniętych powodzią w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 15 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Inspektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność PSSE w Tychach w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

1. Prawidłowo realizowano zadania w zakresie bieżącego nadzoru sanitarno–epidemiologicznego na terenach objętych powodzią, w tym w szczególności:
 - opracowano i publikowano, na stronach internetowych stacji, komunikaty i informacje dla mieszkańców terenów zalanych o przydatności wody do spożycia oraz sposobach zapobiegania chorobom zakaźnym;
 - monitorowano sytuację powodziową - pobierano próbki wody z wodociągów do badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych (łącznie 78 próbek);

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- na bieżąco informowano Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach (ŚPWIS) o: aktualnej sytuacji powodziowej, zaopatrzeniu w wodę do spożycia, podjętych działaniach w zakresie usuwania skutków powodzi, stanie rezerwy przeciwepidemicznej, ilości dawek wykorzystanych szczepionek przeciwko tężcowi;
 - w dniu 13 sierpnia 2010 r. poinformowano Zakład Uzdatniania Wody w Imielinie (podmiot odpowiedzialny za eksploatację studni głębinowej w Imielinie) o nieprzydatności wody do spożycia z ww. studni, ze względu na niespełnienie wymogów określonych w § 14 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi², (obecność bakterii grupy „Coli”);
 - wykonano bezpłatne badania jakości wody z 4 studni przydomowych, stanowiących jedyne źródło zaopatrzenia w wodę, które zostały zalane lub podtopione podczas powodzi, co było zgodne z wytycznymi zawartymi w piśmie ŚPWIS z 2 czerwca 2010 r. w sprawie obowiązku wykonania bezpłatnych badań, po uprzedniej dezynfekcji przeprowadzonej przez właścicieli studni;
 - nadzorowano przygotowanie i przeprowadzenie prac dezynfekcyjnych i dezodoryzacyjnych przez wyspecjalizowane firmy oraz wojska chemiczne;
 - współpracowano z organami samorządu terytorialnego miast i gmin położonych na terenie sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach (PPIS) nadzoru poprzez: udział w posiedzeniach sztabów kryzysowych, uczestnictwo w wizjach lokalnych przeprowadzanych na terenach powodziowych, informowanie o bezpieczeństwie epidemiologicznym oraz o konieczności zgłaszania akcji dezynfekcyjnych prowadzonych we własnym zakresie, udział w posiedzeniu przedstawicieli samorządów i firm dezynfekcyjnych.
2. Należycie przygotowano PSSE w Tychach do realizacji zadań, w tym w czasie zagrożenia bezpieczeństwa sanitarno–epidemiologicznego, poprzez:
- sporządzenie i zatwierdzenie dla każdego z 4 powiatów, na terenie których PPIS sprawował nadzór sanitarno–epidemiologiczny, planów reagowania kryzysowego w zakresie ochrony przeciwepidemicznej oraz zabezpieczenia sanitarno–epidemiologicznego³.

² Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm., zwanego dalej *rozporządzeniem o jakości wody przeznaczonej do spożycia*

³ PSSE w Tychach obejmuje nadzorem 3 powiaty ziemskie (bieruńsko – łęczyński, mikołowski i pszczyński) oraz miasto na prawach powiatu (Tychy). Przywołane plany zostały opracowane odrębnie dla każdego powiatu.

Przyjęte procedury dotyczyły zagadnień związanych z komunikacją, planowaniem, koordynacją, monitoringiem i oceną sytuacji, a także działań zapobiegawczych, zarówno w sytuacji przed wystąpieniem choroby zakaźnej, jak i w sytuacji podejrzenia choroby. W części dotyczącej zabezpieczenia epidemiologicznego opisano również sposób postępowania w zakresie jakościowego i ilościowego analizowania skażeń mikrobiologicznych i toksycznych w wodzie oraz w żywności i przedmiotach użytku (w tym wykaz zaleceń do pobierania próbek, opis stosowanych naczyń, obowiązki poszczególnych osób pobierających próbki, sposób postępowania przy pobieraniu próbek do badań bakteriologicznych i fizykochemicznych, opis warunków środowiskowych do pobierania próbek i ich transportu, określenie czasu od momentu pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium;

- zatwierdzenie 17 maja 2010 r. aktualizacji procedury dotyczącej klęski żywiołowej – powodzi lub innego nadzwyczajnego zagrożenia życia, zdrowia bądź środowiska, w której zawarto opis postępowania PPIS w zakresie m.in. zaopatrzenia w wodę i żywność;
- przyjęcie w dniu 5 maja 2010 r. instrukcji „*Nadzór nad prawidłową dystrybucją preparatów szczepionkowych*”, w której zawarto opis sposobu postępowania z preparatami szczepionkowymi, w tym m.in. tryb postępowania z preparatami szczepionkowymi przy zamawianiu, przyjmowaniu dostaw, przechowywaniu i wydawaniu preparatów, sprawozdawczości oraz reklamacjach.

3. Przeprowadzono dystrybucję preparatów szczepionkowych oraz środków dezynfekcyjnych, pochodzących z własnego magazynu rezerw oraz z Centralnej Bazy Rezerw (CBR), poprzez:

- prowadzenie akcji szczepienia przeciwko tężcowi w ramach obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych (w związku z pismem ŚPWIS z 27 maja 2010 r., na terenach popowodziowych nie prowadzono akcji szczepień profilaktycznych);
- oszacowanie zapotrzebowania oraz zamówienie w trybie doraźnym dodatkowych preparatów szczepionkowych;
- wydawanie preparatów szczepionkowych w trybie określonym w powyżej przywołanej procedurze;
- ewidencjonowanie przychodu i rozchodu powierzonych preparatów;

- wystąpienie do ŚPWIS w Katowicach o wydanie z CBR środków do dezynfekcji w dniach: 24 maja 2010 r. - 160 kg „Chloroaminy” i 100 l środka do dezynfekcji rąk oraz 26 maja 2010 r. - 60 kg „Chloroaminy”;
 - bezzwłoczne przekazywanie z własnego magazynu rezerw oraz otrzymanych z CBR środków dezynfekujących;
4. Przeprowadzono badania jakości wody w kąpieliskach, w terminach zgodnych z określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach⁴. Próbkę pobrano z kąpielisk z zachowaniem 14 dniowego odstępu, tj. zgodnie z wymogiem określonym w § 3 rozporządzenia w sprawie wody w kąpieliskach, pomimo że w przyjętym harmonogramie rocznym zaplanowano pobór próbek wody m.in. na: 7 i 28 lipca (tj. co 21 dni).
5. Z zaplanowanych na rok 2010 dochodów i wydatków budżetowych w wysokości odpowiednio 180 tys. zł i 3 934,9 tys. zł, na koniec III kwartału 2010 r., zrealizowano 95,7 tys. zł (53,2 %) oraz 2 919,5 tys. zł (74,2 %). W przypadku wydatków, finansowanych z dochodów własnych zaplanowanych w wys. 823,8 tys. zł, na koniec III kwartału wykorzystano 506 tys. zł (61,4 % planu), z pozyskanych dochodów w wys. 668,2 tys. zł (81 % planu).

Równocześnie stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- Kontrolę jakości wody przed sezonem kąpieliskowym w ośrodku „Gwaruś” przeprowadzono w terminie niezgodnym z § 3 pkt 2 rozporządzenia w spr. wody w kąpieliskach.

Zgodnie z ww. przepisem, w przypadku kąpielisk śródlądowych, badania próbek wody po raz pierwszy w danym roku należało przeprowadzić 14 dni przed rozpoczęciem sezonu, co w przypadku kąpieliska „Gwaruś” (ujętego w wykazie przekazywanym corocznie Komisji Europejskiej), w związku z informacją zarządcy o planowanym rozpoczęciu sezonu w dniu 21 czerwca 2010 r., oznaczało datę 7 czerwca 2010 r. Kontrolę jakości wody w tym kąpielisku wykonano zgodnie z harmonogramem 9 czerwca 2010 r., tj. 12 dni przed rozpoczęciem sezonu.

Wyjaśniając powyższe PPIS wskazał, że pierwszą próbkę wody z przywołanego kąpieliska pobrano już 21 kwietnia 2010 r. (tj. 60 dni przed rozpoczęciem sezonu).

⁴ Dz. U. Nr 183, poz. 1530, zwanym dalej *rozporządzeniem w sprawie wody w kąpieliskach*, uchylonym z dniem 1 stycznia 2011r.

Zdaniem NIK, przeprowadzając w tym dniu badanie, PPIS nie posiadał informacji od zarządcy kąpieliska o planowanym terminie rozpoczęcia sezonu, gdyż wpłynęła ona do stacji 22 kwietnia, tj. dzień po przeprowadzeniu kontroli. Ponadto, na 3 pozostałych kąpieliskach PPIS przeprowadził kontrole jakości wody, zarówno 21 kwietnia, jak i na 14 dni przed planowanymi terminami rozpoczęcia sezonu.

- Kontrolę sanitarno-techniczną kąpieliska „Łysina” w Bieruniu przeprowadzono w dniu 28 czerwca 2010 r., tj. 2 dni po rozpoczęciu sezonu, co było niezgodne z wymogiem określonym w pkt 2.1 załącznika do Zarządzenia Głównego Inspektora Sanitarnego *w sprawie wytycznych dla stacji sanitarno-epidemiologicznych dotyczących kąpielisk*⁵, gdzie wskazano, że przywołaną powyżej kontrolę należało przeprowadzić nie później niż miesiąc przed rozpoczęciem sezonu. Wyjaśniając powyższe Z-ca PPIS wskazała, że z powodu pogody kąpielisko i tak było nieczynne, więc obowiązek przeprowadzenia kontroli odłożono do czasu poprawy sytuacji. NIK stwierdził, że w przypadku pozostałych trzech kąpielisk kontrolę przeprowadzono w obowiązującym terminie.
- Stacja nie wykonała kontroli jakości wody z niektórych ujęć, położonych na terenach objętych powodzią, w terminach przewidzianych w przyjętym rocznym harmonogramie. Z zaplanowanych, w terminie od 1 stycznia do 30 września 2010 r., 23 kontroli jakości wody z ujęć przy zbiorniku „Dzieńkowice”, ze studni głębinowych przy KWK „Piaś”, KWK „Ziemowit”, przedsiębiorstwach „Nitroerg” i „Danone” oraz w Imielinie i Mikołowie-Śmiłowicach, w terminach określonych w przyjętym harmonogramie nie wykonano łącznie 10 kontroli: w lutym i we wrześniu ze zbiornika „Dzieńkowice”; w lutym ze studni głębinowej w Imielinie; w kwietniu, w maju i w lipcu z ujęć przy KWK „Piaś” i KWK „Ziemowit”; w maju, w czerwcu i we wrześniu z ujęć przy przedsiębiorstwach „Nitroerg” i „Danone”⁶. Jako przyczyny niewykonania ww. kontroli w zaplanowanych terminach PPIS wskazał: dodatkowe czynności związane z powodzią, remont pracowni laboratorium w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, zbyt duże stężenie metanu w studni głębinowej w Imielinie oraz pomyłkę pracowników dokonujących poboru próbek wody.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że do dnia 30 września 2010 r. nie przeprowadzono żadnej kontroli w zakresie prawidłowości zgłaszania podejrzeń o zachorowanie na choroby zakaźne

⁵ Zarządzenie Nr 30 Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 16 kwietnia 2007 r. w sprawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego dla stacji sanitarno – epidemiologicznych dotyczących kontroli stanu sanitarnego kąpielisk (Dz. Urz. MZ z 2009 r., Nr 13 poz. 69)

⁶ 4 kontrole przeprowadzono w terminach nie ujętych w harmonogramie

oraz zachorowań rozpoznanych przez podmioty świadczące usługi medyczne. Przyczyną braku takich kontroli były – zdaniem PPIS – braki kadrowe, a także fakt, że ŚPWIS w Katowicach „(...) nie nakazał przeprowadzania kontroli dotyczących prawidłowości zgłaszania podejrzeń o zachorowanie, zachorowań na choroby zakaźne oraz zachorowań rozpoznanych przez podmioty świadczące usługi medyczne. (...)”.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Sporządzanie rocznych harmonogramów oraz przeprowadzanie kontroli jakości wody, a także przeprowadzanie kontroli sanitarno-technicznych kąpielisk, z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w tym zakresie.**
- 2. Przeprowadzanie kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia zgodnie z przyjętym harmonogramem rocznym.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Inspektora, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.